

Naujienu Antroji Dalis

NR. 781

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXI METAI

BALYS PUPALAIGIS

DLUGOŠAS - LIETUVIŲ NIEKINTOJAS

Skaitydami mūsų istorikų parašytas Lietuvos istorijas, užtin-kame Jono Dluogošo vardą. Kyla klausimas: ar verta mūsų istorijos lapuose jį minėti, nes jo raštuose visi lietuvius liečian-tieji spėliojimai ir tvirtinimai yra tendencija lietuvius niekin-ti, lenkus ir, bendrai paėmus, slavus aukštinti ir girti? Juk jis buvo didelis lietuvių priešas. Jis prirašęs tokių nesąmonių, jog net ir patys slavai daug kur nei-giamai apie jo raštus atsiliepia. Žvilgtėterėkime.

Rusų kalba išleidimui paruo-šė: G. A. Stratanovski, B. V. Ka-zanski ir L. V. Razumovskaja "Joanis Dlugossii, Historiae Po-lonicae selecta ex Libris X et XI ad Pugnam Apud Grunwaldum Pertinentia" ir Mokslų Akade-mija Moskva - Leningrad 1962 m. išleido.

Dluogošo tekste štai ką ran-dame:

"... Viešpaties 1387 metais. Karalius Vladislovas su kara-liene Jadvyga atvyksta į Lie-tuvą, negriaunant stabų, at-veda visą giminę krikštui, da-lina drabužius, iš Lenkijos at-vežtus.

Kaip Vladislovas, lenkų kara-lius, sudarydamas sutartį su Lenkijos karalyste ir karaliene Jadvyga, priesaika pažadėjo at-versti lietuvių žmones ir šalį iš pagonybės ir stabmeldybės prie-tarų į garbinimą vienatinio tik-rojo Dievo ir išpažinimo katali-kų tikėjimo ir kaip karalius di-džiausiu užsidegimu troško iš-plėsti katalikų tikėjimą, tai ir jis išvyko į Lietuvą... pasiėmęs su savimi iš Lenkijos karalystės Bodzantą, Gniezno arkivyskupą, ir daug pamaldžių ir pavyzdingo

gyvenimo bažnyčios vyrų... Nesitenkindamas bažnytiniais palydovais, karalius Vladyslovas pasiima su savimi karaliene Jadvygą, kad ji pamatytų naują tėvynę, šalį ir žmones savo vyro, taip pat kunigaikščius..." (8 psl.).

Mūsų istorikai įvairiuose ar-chyvuose ieškojo dokumentų šį Dluogošo aprašytą "faktą" tvirti-nanščių, bet niekur neaptiko. Priešingai, rado kai ką nunei-giančius. Todėl Lietuvių Enci-klopedijoje paminėjo: "Dluogo-šas daugelį autorių suklaidinęs. Lietuvos krykštyti neatvyko Gniezno arkivyskupas Bodzan-tas... Tuo pačiu metu, kai Jo-gaila su Vytautu vykdė krikštą Vilniuje, vadinamoji Lietuvos apaštalė J. (advyga) iškilmingai įvažiavo į Lenkijai atgautą Lvo-vą ir miestui suteikė dideles pri-vilėgijas" (L. E. IX tom. 247 psl.).

"Lvovas... 1387 m. Jadvyga su lenkų kariuomene, paveda-ma lietuvių kunigaikščių, užė-mė Haličo žemes ir patį L. Jad-vyga suteikė didelių privilegijų, bet kartu energingai ėmėsi L. ir Haličo žemėse kolonizuoti lenkus..." (L. E. XVI t. 538 psl., V. A. Verešagin, Saryj Lvov, 1915 m.).

Toliau Dluogošo parašyta:

"... Atvykęs į Lietuvą kara-lius sušaukė į Vilnių suvažia-vimą Pelenų dieną (9 psl.).

Lietuvių kilmė: apeigos die-vų garbinime ir senoviniai pa-pročiai.

Nors ir mažai žinoma, nes niekas iš rašytojų nepaliko apie tai žinių, tuo būdu iš kur ir kada lie-tuvių ir žemaičių gentys į šias (Nukelta į 4-tą psl.)

PRANAS DAILIDĖ

Dr. P. GR.

Dr. Pijus Grigaitis

Rugsėjo 3 d. "Naujienos" pra-nešė liūdną žinią apie Prano Dailidės mirtį.

Mirė jisai Syracuse mieste (N. Y.) rugsėjo mėn. 1 d., su-laukęs beveik 77 metų. (Gimė 1888 m. rugsėjo 29 d.).

Pažinojau jį dar iš Marijam-polės gimnazijos laikų, kai Lie-tuva dar buvo Rusijos caro val-džioje. Paskui susitikau su juo 1923 m. Kaune, Laikinoje ne-priklausomos Lietuvos sostinė-je; ir vėl susitikau Čikagoje, po jo atvykimo 1947 m. į JAV.

Kai kuriais atžvilgiais velio-nis buvo nepaprastas asmuo: labai gabus, bet vienpusiškai apsišvietęs; dirbęs visuomenei, bet pradžioje ėjęs su pažangio-siomis visuomenės srovėmis, vėliau virtęs kraštutinės reak-cijos šalininku; buvo gabus žur-nalistas, bet susidėjo su Lietu-vos spaudos laisvės smaugikais Lietuvos nepriklausomybės lai-kais.

Marijampolėje

Susipažinti su Pranu Dailide šiuos žodžius rašančiam teko, sugrįžus iš Mintaujos (Jielga-vos) į Marijampolę, 1901 m. ru-denį.

Pats Marijampolės gimnazi-jos inspektorius Nedešev (išt. Nediošev) ragino P. Grigaitį su-grįžti, nes valdiniam gimnazi-jos Internatui (bendrabučiui) trūkstą korepetitoriaus antra-klasiam mokiniams.

Materialiniais sumetimais in-spektoriaus pasiūlymas buvo patrauklus. Mintautoje verstis pamokų davimu žemesniųjų klasių mokiniams buvo sunkoka; o Marijampolės bendrabuty-je korepetitorius (arba tiesiog "repetitorius", arba "dežurny") gaudavo pilną išlaikymą ir bū-davo atleidžiamas nuo mokes-čio už mokslą ("tuition", kaip sakoma Amerikoje).

Švietimo ministerijos įsaky-mu įsteigtame Internate pirmų-jų trijų klasių (ir priešklasio) mokiniams turėjo būt skiriami prižiūrėtojai - repetitoriai. Gri-gaičiui, įstojusiam į 7-ją klasę,

sutikus priimti repetitoriaus pa-reigas, jo priežiūrai buvo pa-vesta dešimties antrosios klasės mokinių grupė. Trečiosios klā-sės mokiniams buvo paskirtas Jonas Valtys (vėliau, nepriklau-somos Lietuvos Vyriausiojo Tri-bunolo prokuroras), o pirma-klasiam — Pranas Dailidė, ku-ris tada buvo 6-je klasėje.

Buvo dar vienas "pusiau re-petitorius", Uvarov, rusas, ku-rio priežiūroje buvo 4 ar 5 prieš-klasio ("prigotovitelny klass") mokiniai. Kaip atlyginimą, ji-sai gavo pusę išlaikymo Intern-ate kainos; už kitą pusę jisai turėdavo mokėti. (Pilnas mo-kestis buvo 165 rubliai per me-tus).

Pirmųjų trijų klasių (ir prieš-klasio) mokiniai su savo repeti-toriais sėdėdavo viename dideliame kambaryje, kiekviena gru-pė prie atskiro ilgo stalo.

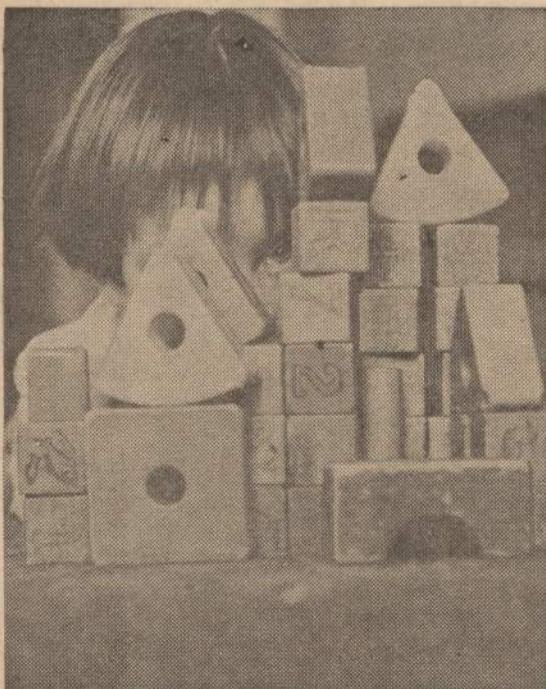
Pamokų paruošimo laikas bu-vo nuo 6 valandos iki 8 val. va-karo. Po vakarienės, nuo 8:30 val. repetitoriai turėdavo savo priežiūroje esančius mokinius patikrinti, ar jie yra išmokę ir parašę, ką mokytojai jiems bu-vo uždavę.

Trečiaklasių ir antraklasių repetitoriai, J. Valtys ir P. Gri-gaitis neturėjo jokios bėdos. Bet prie Dailidės stalo sėdėjusieji pirmaklasiai elgėsi netvarkingai, ir tolyn vis arčiau: svaidė į kits kitą suglamžyto popierio gabalėliais; skambino judindami pirštais įsmeigtus savo stal-čiuose plieninių (Bismarko) plunksnų smaigalius, prunkštė iš juoko, triukšmavo — ir nesimokė. Ne tik jie nesimokė, bet trukdė ir kitiems esantiems ta-me pat kambaryje gimnazis-tams mokytis.

Skundas inspektoriui

Internato užveizda pasiskundė gimnazijos inspektoriui Nedešev-viui. Pastarasis atėjo iširti. Liepė Dailidei griežčiau prižiū-rėti savo mokinius, pats juos pabarė ir išėjo.

Bet triukšmas prie Dailidės stalo nepasiliovė. Jisai, iš tiesų,

Keturių metų mergaitė mėgsta pilis statyti. Paveiksle matome jau-ną "architektę", viena akimi žiūrinčia pro specialiai paliktą staty-binę tuštumą.

beveik ir nepaisė, kaip jo priežiūrai pavestieji mokiniai elgiasi — ar, gal būt, jisai nežinojo, kaip juos suvaldyti.

Jisai sėdėdavo stalo gale ir stengdavosi galimai geriau paruošti savo pamokas. Šeštos klasės gimnazistams būdavo užduodama daug darbo. Dailidė buvo žinomas, kaip geriausias savo klasės mokiny — ir gimnaziją pabaigė su aukso medaliu.

Bet su jo mokiniais Internate tolyn ėjosi vis blogiau.

Pagaliau, atėjo dar kartą inspektorius. Pasikalbėjęs su Internato užvaizda, Nedėšvas pasikvietė P. Grigaitį pasitarti ir paklausė jį, ar jisai (Grigaitis) nesutiktų paimti savo globon Dailidės mokinius pirmaklasius, o jam pavesti savo mokinius antraklasius. Vadinas, tektų pasikeisti vietomis; Grigaitis atsistėjęs prie pirmaklasių stalo, vietoje Dailidės, o Dailidė atsistėjęs prie antraklasių stalo, vietoje Grigaičio.

Inspektorius aiškino, kad antraklasiai atrodo protingi vyruokai — elgiasi tvarkingai ir gerai mokosi, gauna gerus pažymius gimnazijoje. Todėl ir Dailidė neturės su jais tokio vargo, kaip su išdykėliais pirmosios klasės vaikais, kurie, matyt, dar neįprato elgtis drausmingai.

Nedėšvas pabrėžė, kad jisai Grigaičio neverčia pasikeisti vietomis su Dailide, bet sakė, kad kitokios išeilės jisai nesuranda. Kadangi Dailidė savo mokinių nesutvarko, tai jisai turės būti pašalintas iš repetitoriaus pareigų; bet, tų pareigų netekęs, jisai nebegalės toliau mokytis, nes inspektorius žinąs, kad jo tėvai neturtingi ir nebeištesės už jį mokėti. Inspektorius sakė, kad būtų galima atimti progą tęsti mokslą tokiam gabiam ir darbščiam mokiniui, kaip Dailidė, kuris kiekvienoje klasėje būna pirmas ir gauna aukščiausius pažymius iš visų dalykų.

Grigaitis sutiko Dailidę gelbėti, nors pastarasis nebuvo jo artimas draugas arba bičiulis. Dailidė su nieku, nedraugavo ir nieku nesirūpino, išimant aukščiausių pažymių gavimą gimnazijoje.

Vietomis Internate mudu su juo pasikeitėva. Bet buvusieji mano globoje antraklasiai pakėlė maištą. Jie jaučiasi „pažeminti“ turėti repetitorium šes-

tos klasės gimnazistą, vietoje septintos.

Pirmaklasiai Grigaičio priežiūroje aprimo gana greit. Bet antraklasiai, patekę Dailidės globon, ėmė taip triukšmauti, kad vėl turėjo įsikisti gimnazijos vyriausybė. Grigaitis sugrįžo prie antraklasių stalo, o Dailidė gavo savo pirmaklasius. Bet inspektorius įsakė dežuruojančiam Internato užveizdai sėdėti arti jų stalo ir žiūrėti, kad jie neužtų; jei kuris kels triukšmą, tai tas bus baudžiamas karceriu.

Šitaip palaipsniui tapo tas reikalas sutvarkytas.

Nepriklausomoje Lietuvoje

Vėliau mačiau su Pr. Dailide du kartu: Laikinoje nepriklausomos Lietuvos sostinėje Kaune ir paskui Chicagoje.

Jau išgyvens ilgoką laiką užsieniuose, nuvykau 1923 m. aplankyti Lietuvos, kuri jau buvo pasidariusi Nepriklausoma Respublika. Prie Lietuvos buvo neseniai prijungtas Klaipėdos kraštas.

Redagavau dienraštį „Naujienas“ Chicagoje, todėl ilgai sugaišti Lietuvoje negalėjau — viso du mėnesių kelionei iš Amerikos ir atgal ir viešėjimui Lietuvoje. Lietuvos ministeris pirmininkas tada buvo Ernestas Galvanauskas, geras pažįstamas iš Petrapilio laikų.

Grįžtančiam atgal man buvo patarta užėiti į užsienio reikalų ministeriją, kad paimčiau „diplomatinių paketų“ nuvežti Lietuvos Pasiuntinybei JAV-se — ir pasinaudočiau proga įsidėti į tą paketą kas man patinka. Be to, diplomatinis paketas vežančių nekrato muitinė.

Bet aš jokių šmugelių neužsiėmiau ir jokio „biznio“ tąja kelione nepadariau.

Diplomatinių paketų man buvo paruošęs ir įteikė Pranas Dailidė, kuris tada tarnavo užsienio reikalų ministerijoje.

Nors buvome seni pažįstami (dvejus metus gyvenome tame pačiame Marijampolės gimnazijos Internate), bet mudviejų pasikalbėjimas buvo šaltai mandagus. Dailidė elgėsi, kaip burokratas, ne kaip asmenišką pažįstamas iš senų laikų.

Nepriklausomoje Lietuvoje jisai darė karjerą. Buvo išrinktas į Lietuvos seimą valstiečių liaudininkų sąrašu. Redagavo

Paveiksle matoma jauna prancūzė pradeda garsėti, kaip gera juokdarė. Maria Latour jau pažįstama beveik visoje Prancūzijoje. Dabar jau užuktas didelis ratas, kad ir užsieniečiai ją pažintų. Prancūzų valdžia nori, kad ji galėtų uždirbti dolerių, kaip tai daro Brigita Bardot.

Eltos žinių agentūrą, redagavo „Lietuvos žinias“, o vėliau ir „Lietuvą“.

Bet po 1926 m. gruodžio 17 d. nakties perversmo Dailidė nuovalt. liaudininkų atsiskyrė ir persimetė į tautininkų pusę. Atrodo, kad ši atmaina jo politiniame nusistatyme įvyko ne labai girtinu būdu.

Dr. K. Grinius (buv. Lietuvos prezidentas) pasakojo, kad Pr. Dailidė, būdamas valst. liaudininkų centro komitete, painformuodavo tautininkų vadovybę, kas komiteto posėdžiuose nutarima. Susekė šitą slaptą jo santykiavimą su politiniais liaudininkų oponentais, pastarieji „vienbalsiai“ nutarė jį pašalinti iš savo organizacijos.

Tautininkai paskyrė jį „nepaprastu“ pasiuntiniu į Latviją. Bolševikams Lietuvą pagrobęs, Dailidė išvažiavo į Švediją, o iš Švedijos 1947 m. atvyko į Ameriką. Atėjo ir į „Naujienas“, atnaujinti pažinties su dienraščio redaktorium.

Atėjęs, jisai P. Grigaičiui pareiškė: „Dabar mes esame vienos socialinės klasės žmonės — esame proletarai — ir galime būti vienoje partijoje“. Jisai, Dailidė, neturi turto — taip pat, kaip ir jo žmona, kuri ieškanti darbo fabrike“.

Aišku, jisai norėjo gauti darbo „N.“ redakcijoje. Rašyti jisai mokėjo ir netingėjo. Bet tuo laiku „N-oms“ redakcijos darbininko nereikėjo. Antra vertus, jei ir būtų reikėję, būtų buvę neatsargu samdyti asmenį, kuris elgėsi taip negražiai valst. liaudininkų organizacijos centre.

Kilpa ant kaklo spaudai

Nepriklausomoje Lietuvoje Pranas Dailidė „pasizymėjo“ ir kaip spaudos laisvės priešas.

Po 1926 m. gruodžio 17 d. „pučo“, spaudos laisvė Lietuvoje buvo labai suvaržyta.

Žinantieji žmonės sako, kad Dailidė buvo, jei ne sumanytojas, tai vyriausias autorius įstatymo spaudai pažeboči.

Pagal tą įstatymą laikraščių redaktorius tvirtino vidaus reikalų ministerijos pareigūnai.

Šie laikraščius ne tik cenzūravo — braukė iš ruošiamo spaudai laikraščio numerio „nepatinkamus vyriausybei straipsnius arba straipsnių dalis, bet rašydavo ir siūsdavo laikraščiams vyriausybės įstaigoje parašytus vedamuosius (editorialus) su įsakymu dėti juos žymioje vietoje, nesakant skaitytojams, kad tai valdininko, o ne redakcijos rašiniai.

Tokio spaudos laisvės smaugimo nebuvo net carinio Rusijos despotizmo laikais, bent per paskutinius to režimo gyvenimo dešimtmečius.

Žinoma, ne vienas Dailidė buvo dėl to atsakingas. Jisai stengėsi įtikti naujiems Lietuvos ponams. O tie ponai, kraštutinių dešiniųjų partijų žmonės, stengėsi pamėgdžioti tuos, kurie seniau (iki 1918 m.) Lietuvą valdė, slėgė ir išnaudojo.

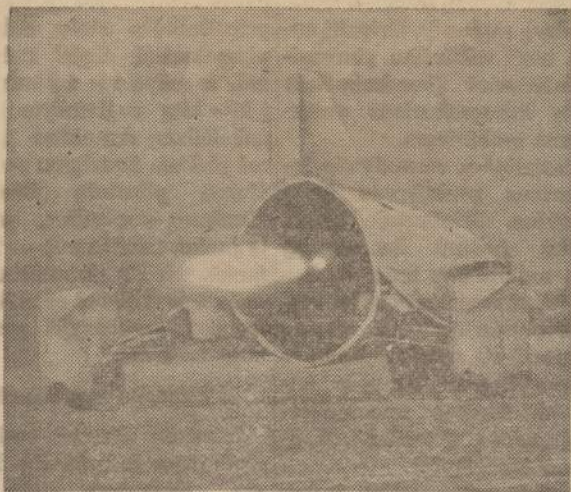
Įdomu, ir tai verta kiekvienam turėti galvoje, kad pavergta ir išnaudojama tauta arba tautos dalis (klasė, luomas, visuomeninė grupė) dažnai perima savo pavergėjų ir išnaudotojų valdžios metodus. Šitą istorinę taisyklę matome, pavyzdžiui, volševikinės Rusijos praktikoje. Bolševikai, pasivadinusieji „komunistais“, sakosi giną beturčių darbo žmonių reikalus; tačiau jie darbo žmones laiko prislėgę daug aršiau, negu caras, dvarininkai ir kapitalistai.

Panašiai atsitiko ir Lietuvoje, nusikračiusioje svetimu jungu — tik, suprantama, daug mažesniame plote ir ne taip žiaurioje formoje, kaip Sovietų Rusijoje.

Ir Lietuvoje, deja, buvo atsiradusi diktatūra ir nuolankūs jos tarnai. Pranas Dailidė atsidūrė jų gretose.

Bet vis dėlto galima gauti vyro, mirusio tremtyje, už tūkstančių mylių nuo savo gimtojo krašto. Intelektualiųjų jėgų Lietuva neturėjo per daug.

VISI LIETUVIAI KAI PAVIENIA, TAIP IR ORGANIZACIJOS DRAUGIOS — PAREMKITE SAVO AUKUMIS „NAUJENŲ“ MAŠINŲ FONDA. JUSŲ SKUBI AUKA PASPARTINŠ „NAUJENŲ“ TOBULĖJIMA.

Iki šio meto girdėjome apie sprausminius lėktuvus, o paveiksle matome pirmą sprausminį automobilį, kuris bus išbandytas Utah Salt Lake lygumose. Apskaičiuojama, kad šis automobilis galės į valandą nuyaužuoti mažiausiai 542 mylias, o gal ir daugiau.

Kas atsitiktų, jei visi žmonės staiga pasiryžtų savo sveikatą saugoti?

Sveikatos saugojimas daug kam rūpi. Ir gana ilgą laikotarpį buvo įvairiai nagrinėjamas klausimas dėl senesniųjų žmonių (virš 65 metų) vadinamojo nemokamo gydymo. Pagaliau įstatymas, kuris paprastai vadinamas "Medicare", buvo priimtas. Tokia proga vis dėlto galima pasakyti, kad jau šis tas yra gerai padaryta, ir ateityje jau galima tikėtis, jog tuo klausimu daug kas bus pagerinta. Iš pradžių apie šį įstatymą įvairiuose laikraščiuose buvo rašyta kaip apie nemokamą senesniųjų žmonių gydymą. Bet dabar vis dėlto galima pasakyti, jog tasai senesniųjų žmonių gydymas bus tik papigintas, o ne nemokamas. Koks tas senesniųjų žmonių gydymas bus — visa tai yra trumpai paaiškinta Dr. Jono Adomavičiaus straipsnyje "Medicare — Teisė vietoj išmaldos (žr. Naujienos Nr. 304, rugp. 31 d.)". J. Adomavičius nurodo, kad šis įstatymas laiduoja liginėję nemokamą gydymą, pirm pačiam seneliui sumokėjus pirmuosius keturiasdešimt dolerių, o į dieną primokant dešimt dolerių senelis galės dar gulėti trisdešimt dienų liginėje. Jei teks pačiam seneliui sumokėti tuos pirmuosius 40 dolerių, o paskui vėliau dar primokėti už kiekvieną dieną po 10 dolerių, tad visa tai galima paaiškinti ne kaip nemokamas gydymas, bet kaip papigintas gydymas. Tačiau reiktų dar pasakyti, kad ne visiems seneliams būtų lengva tuos 40 dolerių iš kur nors ištraukti.

Apie sergančiuosius namie dr. J. Adomavičius taip nurodo:

"Iš namų galima bus laikyti diagnozų nustatymui vietas sekanciu tvarka. Per dvidešimt dienų laikotarpį padarytos išlaidos bus padengiamos sekanciai: sergantysis sumokės pirmuosius dvidešimt dolerių ir už tolimesnes minėtam laikotarpyje išlaidas jis mokės tik 20%".

Ir šituo atžvilgiu, sergant tik namie, nebus naudojamosi nemokamu gydymu, bet tik papigintu gydymu, kitap sakant reikės už viską mokėti 20 procentų, arba vieną penktadalį visų išlaidų. Bet pasakymas, kad "sergantysis sumokės pirmuosius dvidešimt dolerių", daug kam, taip sakant, gali susukti galvas, jei susidaro tokios pinigų sumos nepriteklus.

Vis dėlto galima pasakyti, kad tasai įstatymas, kuris liečia senesniųjų žmonių gydymą, tuo tarpu neturi būti peiktinas, nes reikia tikėtis, kad ateityje jis turės būti patobulintas ir ištikrųjų būsiąs nemokamas gydymas.

Žmonių gydymas šiais laikais daug kam labiau rūpi, negu seniau. Paskutiniu metu gana daug buvo prirašyta spaudoje apie išsiplėtusią vėžio ligą žmonėse, ir buvo nurodyta, kad tam vėžiui plėstis geras sąlygas sudaro visokių cigarečių rūkymas. Ir net buvo patarta, kad ant kiekvieno cigarečių pakelio

būtų padėtas parašas, kuris nurodytų, jog rūkymas yra kenksmingas.

Žinoma, visi tie nurodymai apie rūkymą yra teisingi. Bet tokiais atvejais iškyla naujas klausimas: kas atsitiktų pasaulyje, jei visi žmonės paklaustyti žymiųjų daktarų ir paliautų visi rūkę arba iškart nustotų vartoję visokius rūkalus. Tokiu atveju visos vadinamosios tabako plantacijos subankrutuotų, nes negalima būtų parduoti tabakinių augmenų. Antra vertus, visi fabrikai ir dirbtuvės, kur gaminami visokie rūkalai, taip pat subankrutuotų; ir visi darbininkai, kurie dirba tokiuose fabrikuose, pavirstų bedarbiais. O taip pat visokios krautuvės, kuriose visokios lentynos yra apkrautos visokiais rūkalais, pakliūtų į sturutę.

Kaip apie rūkalus, panašiai ir apie kitas prekes tą patį galima pasakyti. Sakysim, visoki alkoholiniai gėralai, kurie be jokio saiko vartojami, sudaro panašią žalą kaip rūkalai. Jei visi žmonės pasistengtų tuos gėralus su saiku vartoti, tai alkoholinių gėralų gamyklos pajustų didelį nemalonumą, nes būtų priverstos mažiau gaminti tokių gėralų, taigi taip pat turėtų nemaža darbininkų atleisti iš darbo.

Moterys nenori laukti šalčių. Joms jau yra paruošti stori megztiniai ir šiltos kepurės, kad šalčiams paspaudus ausų nenušaltų.

Kai žmonės vartoja be saiko visokius rūkalus ar gėralus, tad, žinoma, juos dažniau apspinta visokios ligos ar ligelės, ir jie priversti būna dažniau gydytis ir dažniau vartoti visokius vaistus. Jei visa tai būtų daroma su saiku, tad ir tų ligų tiek nebūtų ir nereikėtų vartoti didelį kiekį visokių vaistų. Bet ką pasakytų tos gamyklos, kurios tuos vaistus gamina? Jos taip pat subankrutuotų ir atleistų iš darbo tam tikrą dalį savo darbininkų. Taip pat ir vaistų parduotuvės turėtų mažiau pajamų. Jei visi žmonės griežtai laikytųsi atitinkamo saiko, tad mažiau sūringėtų ir tokiais atvejais daugeliui gydytojų pritrūktų pacientų.

Bendrai sakant, vienus žmones užpuolanti nelaimė neša kitiems žmonėms laimę. Taigi savaime susidaro išvada: gerinti žmonių sveikatos būklę reikia iš lėto, gal per keliolika metų, kad nesusidarytų visokių bankrotų, kad toji žmonių sveikatos gerovė nejučiomis susidarytų.

A. Kelmutis

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ — DOVANAS Į USSR
NAUDOKITES PATARNAVIMU PLAČIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNEŠPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Avenue, Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynei ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	TO 9-3980
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	EX 2-0306

DLUGOŠAS...

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

šiaurės sritis atvyko, kuriose jie dabar gyvena, taip pat iš kokios genties jie save kildina, tačiau panašu prielaidai, kuri veda prie išvados (turint galvoje kalbos skambėjimą ir kalbos derinį), jog lietuviai ir žemaičiai padermės ir, jei jie ne kilo iš rymiečių, tai, visokiu atveju, nuo kažkokio lotynų vardo. Tvirtinama, kad pilietinių karų metu, kurie pradžioje užsiliepsnojo tarp Marijaus ir Sulos, po to tarp Juliaus Cezario ir Didžiojo Pompėjaus ir jų šalininkų, jie paliko senas savo gyvenvietes ir tėviškės žemes įsitikinę, kad visa Italija žus nuo savitarpio naikinimo. Su žmonomis, galvijais ir namų apyvokos daiktais, lietuviai atvyko į platų ir tuščią plotą, prieinamą tik žvėrimis, beveik nuolat palinkusį deginantiems šalčiams ir rašytojų vadinamą "pušča" (neapgyventi plotai), šiaurės šalį, kurią jie, pagal protėvių ir senų vardų (Italija) pavadino Litalija (nūnai ji, pasekusi kai kuriuos pakeitimus, lenkų ir rusų vadinama Lietuva), genčiai gi jie davė litalų vardą, pridėjus prieš tik raidę "L", kurią dar ir dabar prideda italai savo gimtoje kalboje. Iki priėmimo tikrojo tikėjimo, jie garbino tas pačias šventenybes, tuos dievus ir atlikinėjo tas pačias švenčių apeigas ir šventes, kurios buvo pas romėnus, kai jie buvo pagonys, k. t.: šventą ugnį, kuri romėnų prietaringumu buvo laikoma amžina... (11 psl.).

Tai ar ne paradoksas? Net Manfred Krydl savo "Literatura Polska", kalbėdamas apie Dluogošo parašytas kronikas išsireiškė: "...Pvz., visa lenkų mitologija sukurta pagal senosios mitologijos pavyzdį be jokių faktinių duomenų, sukurta Dlugosz'o fantazija" (19 psl.). Ne kitaip yra ir su šia lietuvių kilmės prielaida.

Kad Dluogošas turėjo gerą fantaziją, rodo ir šie faktai:

"...Kaip lietuvių, taip ir žemaičių gentys gyvena ant žemės, didelėje daugumoje naudojamoje iki pačios šiaurės šaltos srities, ir tiek šla nuo lietaus ir šalčių, kad daugelis žūna nuo stiprių šalčių, ir pas kitus ypatingai nukentėta nosys, taip kaip pastarosiose, atrodo, daugiau drėgmės, kurias veikia šaltis. (12 psl.).

Vasara toje ir kitose srityse greičiau esti tik vaizduojama, negu yra tikrumoje, ir tęsiasi viso du mėnesius; likusį laiką jie šala nuo šalčio. Dėl to šiose vietose javai blogai bręsta ir juos tenka džiovinti ant ugnies ir brandinti dirbtina šiluma.

Žemės savybė, kame jie gyvena, ir dangus po kuriuo gyvena, taip pat artimas bendravimas ir susimaišymas su rusų gentimis daug kame pakeitė ankstyvesnius senovės lietuvių polinkius, tačiau ne pilnai jų nustojo; tie, kurie pateko svetimtaučių pranašų įtakon, pasėkoje kvailos įtakos ir žalingo peno, išsigimė ir tapo daugiau tinkami grobi-

Šešių metų Cheryl Baskin nebijo elnių. Floridos Silver Springs miške ji supenėjo didelį saldainį šiai elnių porai. Parke laikomi elniai gerų žmonių ir vaikų nebijo. Nuo blogų žmonių jie bėga.

mams ir užpuolimams, negu susirėmimams.

Senais laikais lietuvių užimtas kraštas buvo tokiame paniekinyje, nežinomybėje ir nereikšmingume, kad, atsižvelgiant į jų neturtingumą ir nevaisingą dirvožemį, Kijevo kunigaikščiai iš jų ėmė duoklę vienomis odomis ir karnomis, tik ženklan pavaldumo. Lietuvių kunigaikštis Vytenis pirmasis sukilo prieš rusus ir savųjų tarpe pasiskelbęs kunigaikščiu, stėjo į karą su rusais; užpuolė juos ir pasinaudodamas gudrumu, po truputį tiek įgijo jėgos, jog net uždėjo rusų kunigaikščiams jungą ir dar gi priverstė juos mokėti jam duoklę, kurią daugelį metų pats rusams mokėjo.

Lietuviai daug pavergtų laikė vergijoje; ir taip kaip gimę vergais, susigyvenę su vergija, dalinasi tuo likimu, o kurie, nors ir gimę laisvais, bet negalėdami sumokėti mokesčių ar teismo įnašų, kurie pas juos labai aukšti, paverčiami vergais arba patys pasiduoda vergijon, tai vergų skaičius didėja diena iš dienos; tarnyba ir vergų darbu lietuviai įgyja turtų ir lobių. Iš praeities išmokę, jie nuostabiai ištikimybę saugoja savo ir valstybės paslaptis. (13 psl.).

...Ten jie pirmiausia įsteigė miestą Vilnių, kuris ir iki šiai dienai yra genties sostinė, pavadintas kunigaikščio Vilija vardu, kuriam vadovaujant jie apėjo Italiją ir įžengė į šias žemes, o upėmis, pratekančioms apie miestą, Vilijai ir Vilnei, davė pavadinimą taip pat pagal to kunigaikščio vardą. (Soviet. rusai taip pat tvirtina, kad toks buvo legendarinis kunigaikštis, 192 psl. 35. B. P.).

...Rusai, prieš tai Kijevo kunigaikščiai, sutrukdę lietuvių stūmimąsi į priekį (kurie užėmė miškus, rusų valdomus), priverstė lietuvis mokėti duoklę, tačiau apgailėtina ir menka, tik ženklan savo valdžios ir viešpatavimo; ir lietuviai mokėjo duoklę daugelį metų ažuolų šakų luoba, nes negalima buvo iš jų imti didesnės, dėl nederlingos žemės" (14 psl.).

Kad lietuviai kada nors būtų mokėję kijeviečiams duoklę, nė patys kijeviečiai tuo nesigiria.

Ukrainiečių TSR Mokslų Akademijos Kijevo išleistoje 1963 m. Kijevo Istorijoje parašyta:

"...Gale XIII a. — pradžioje XIV a. Rytų Europoje įsitvirtino Didžioji Lietuvių Kunigaikštija, išvysčiusi užkariavimo žygius į rytus ir pietus. Lietuvių feodalai antroje XIII a. pusėje užgrobė žymią dalį gudų ir kaikurias rusų žemes. XIV a. pradžioje 20-tų metų būgyje, kijeviijoje pasirodė didelė lietuvių kariuomenė, užgrobianti Ovruč, Korosten, Žitomir ir vykstanti į Kijevo. Prieš lietuviškus grobikus išžygiavo vadovaujama kunigaikščių Stanislovo Kijeviškio, Olego Perejeslaviškio ir kitų kariuomenė. Lietuviški grobikai buvo priversti pasitraukti (99 ir 100 psl.).

...1362 m. pavasarį lietuvių kariuomenė įsiveržė į Kijevo teritoriją, greit užėmė Kijevo ir iš miesto išvarė totorių paskirtą kunigaikštį Feodorą. Po to lietuvių feodalams pasisekė įsitvirtinti savo valdžią Kijeviijoje ir Perejaslaviijoje... Lietuvių feodalų užėmimas ukrainiečių žemių ir Kijevo, palyginus su totorių jungu, neginčijant, buvo maža blogybė" (100 psl.).

Niekur knygoje neužsiminta, kad lietuviai būtų Kijevo kunigaikščiams mokėję duoklę odomis, karnomis ir ažuolų šakų luoba. Reikia galvoti, kad ukrainiečiai tokio "turto" turėjo pakankamai savo.

Dluogošas apibūdino ir pačius lietuvis: 3107 3110 m.

"Šios genties būdas išpuikęs (pasipūtėliai), maištingas, nesąžiningas, drąsus, melagingas ir šykštus. Iš prigimties nekalbūs, jie tylėjimu slepia savo ir savo valdovų paslaptis. Su vaikais jie išdykauja, savo valstybei atsidavę karštai ir nuoširdžiai, linkę palaidumui, girtuokliavimui ir meiliekavimui, nuoširdūs ir kartais linkę prie spėjimų, kerėjimų ir burtų. Jie vadovaujami šykštumu ir šykštūs maistui, išskiriant tuos atvėjus, kai renčia iškilias puotas ir vaišindami svečius ir pravažiuojančius... Jų moterys pasižymi dideliu nuoširdumu ir darbštumu tvarkant ir turtinant ūkį; jos tvarko maisto reikalus (šeimininkauja),

taip pat iš linų audžia įvairius audinius; bet ir jos linkusios girtuokliauti.

Vytautas - Aleksandras lietuvių gentis laikė paklusnumą dviem būdais, be kurio jokiu valdovo valdžia pas juos būtų abejotina, netvirta ir panaši šėšeliui, kaip tai baime, nes jis buvo linkęs bausti griežtas ir be pasigailėjimo, o taip pat savo darbštumu, nes žygiuose ir patenkinimui kiekvieno reikalo jis buvo greitas, dosnus ir didžiadvasiškas" (15 psl.).

Prie šios dalies yra sov. rusų vertėjų pastaba: "Lietuvių gentys" tekste nėra, vietoje to yra "has", tartum kalbama apie moteris, apie kurias prieš tai kalbėta" (192 psl.).

Aprašydamas Žalgirio mūšį, Dluogošas tarp kitko pasakė:

"...Kai lietuvių, rusų ir totorių užvirė kova, lietuvių kariuomenė, neturėdama jėgos išlaikyti prieš spaudimui, pateko į blogą padėtį ir dar pasitraukė vieną jugerą (lenkų margas) kai kryžiuočiai pradėjo spausli stipriau, ji buvo priversta vėl ir vėl trauktis ir, pagaliau, pradėjo bėgti. Didysis Lietuvos Kunigaikštis Aleksandras stengėsi mušimu ir riksmu bėgančius sustabdyti. Lietuviai bėgdami su savimi dar gi patraukė bėgimui nemaža lenkų, kurie buvo jiems paskirti pagalbai. Priešas bėgančius kapojo ir ėmė į nelaisvę, persekiodami juos daugelį mylių, skaitydami save jau pilnais nugalėtojais. Bėgančius apėmė tokia baimė, kad jų dauguma susilaikė tik pasiekę Lietuvą; ten jie pranešė, kad karalius Vladislovas užmuštas, taip pat užmuštas ir Didysis Lietuvos Kunigaikštis Aleksandras ir kad jų kariuomenė visai sunaikinta. Šiame susirėmime Smolensko rusų riteriai kietai kovėsi, po savo trimis vėliavomis, tik jie vieni nesimetė bėgti, ir tuo užsitaravo didelę garbę... visi kiti palikę lenkus kovoti, metėsi palaidam bėgimui, priešui persekiojant" (102 psl.).

Patys rusai apie tą bėgimą taip rašo:

"Pagal Dluogošo pasakojimą apie lietuvių kariuomenės bėgimą susidaro įspūdis tartum bėgo

visa lietuvių - rusų kariuomenė be išimties, išskiriant tris rusų pulkus. Bet Possilge "Kronikoje" sakoma apie lietuvių dalyvavimą galutiname ordino kariuomenės sutriuškinime tą pačią dieną (Possilge, Chronik, 316 psl.). Ir pats Dluogošas toliau kalba apie lietuvių kariuomenę ties Marienburgu ir jos grįžimą į Lietuvą. Tuo būdu prof. Kuczyński prileidžia, kad didelė dalis lietuvių - rusų kariuomenės niekur nebėgo iš kovos lauko. Kuczyński, Wielka wojna, 253 psl.)" (204 psl. 141).

Johannes von Passilge (1340—1405. VI. 14) buvo žymiausias Ordino žemės Prūsijoje kronikininkas XV amžiuje. Jis savo kroniką buvo parašęs lotyniškai 1360—1405 m., kurios išlikęs tik vokiškas vertimas, bet ją tęsė keli autoriai iki 1419 metų. Todėl ši kronika yra daug tikresnė, nes buvo rašoma pačių įvykių metu, negu Dluogošo svaičiojimai.

Kanauninkas Jan Dlugosz buvo gimęs 1415 m. Brzesnice m., miręs — 1480 m., tad kai jis rašė apie Žalgirio mūšį, galėjo būti dar daug gyvų to mūšio dalyvių. Jei Dluogošas būtų buvęs sąžiningas istorikas, galėjo surinkti labai objektyvius davinis. Tačiau neatrodo, kad jam būtų rūpėjusi tiesa. Jo tikslas buvo slavus aukštinti, lietuvius — žeminti. Kodėl jis tokią didelę neapykantą lietuviams turėjo, dar niekas, rodos, apie tai neparašė.

L. V. Rozumovskaja Dluogošą labai vertina pastebėdama, kad jis didis lenkų istorikas, istoriją rašęs pagal senus metraščius, išstudijavęs daugybę lenkų ir svetimtaučių dokumentų (158 ir 164 psl.). Toliau: "Būdamas apsišvietęs ir dvasininkas, Dluogošas į lietuvius žiūri iš aukšto, kaip į mažai kultūringus žmones, tik neseniai apsikrikštijusius. Vis tik jis pažymi jų karštą patriotizmą ir ištikimybę tėvynei" (192 psl.).

Jeigu Dluogošas buvo toks uolus istorinių šaltinių ieškotojas, lenkų ir kitų archyvuose, tai kodėl jis neaptiko dokumentų apie Lietuvos karalių Mindaugą? Juk karal. Mindaugas buvo apsikrikštijęs, 1251 m. liepos 17 d. popiežius davė sutikimą vainikuotis Lietuvos karaliumi, 1253 m. buvo vainikuotas ir įvesta Lietuvos bažnytinė provincija. Tiesa, po 10 valdymo metų Mindaugas buvo nužudytas, bet po jo Lietuvą valdė Treniota (1263—1265), Vaišvilkas (1265—1268), Traidenis (1270—1282) ir tik po jų Vytenis (1295—1316). Tat kodėl Vytenis pirmasis sukilo prieš

Dainininkė Judy Garland paskelbė, kad ji ištėkėsianti už Mark Heron, kuris organizavo paskutinius dainininkės pasirodymus televizijoje. Jau anksčiau buvo paskelbta žinia apie jų vedybas, bet pati Judy Garland tą žinią buvo paneigusi.

rusus ir pasiskelbė kunigaikščiu?

Pagal Dluogošą lietuviai tikra mizerija: gyvena blogiausioje, nederlingoje, pačioje šalčiausioje šiaurės srityje; snarglėti, nes dėl to jų nosys nušaldavo; neturinti, įvairius brandino dibrtna šiluma, kijaviečiams duoklę mokėjo karnomis ir ažuolo šakų luoba, o keliautojas Wulfstanas 887 m. Lietuvą rado didelę, su daug pilių, kunigaikščiais, daug medaus, žuvų ir midaus; vienuolis Gaudentijus 1004 m. Prūsijos prekyvietėje rado gyvulių, vaisių, kailių ir įvairių įrankių; arkivyskupas Adomas Bremenietis 1075 m. Žemaitijoje rado vietos gyventojus humaniškus, paslaugius ir daug ko girtino būtų galėjęs pasakyti, jei lietuviai būtų turėję Kristaus tikėjimą.

žinoma, patiems lenkams Dluogošas labai brangus, todėl Manfred Kridl teisingai parašė: "Krokvos Akademijos mokinyss Jan Dlugosz (1415—1480) yra žinomiausias istorikas net iki XVIII amžiaus. Jo lotyniškai parašyta lenkų kronika skirtinga nuo senų kronikų, visų pirma didžiausiu, kaip tais laikais, įvairių rūšių istorinių šaltinių suplakimu (silpnu iš būtinumo) kritiška verte. Daug senų kronikinių padavimų Dluogošas atmetė, tačiau negalėjo gi jis dar būti tiek metodiškai išmokslintas, kad sugebėjęs susilaikyti nuo kūrimo naujų padavimų"

(M. Kridl, Liter. Polska, 19 psl.). Reikia, nors Dluogošas nebuvo metodiškai išmokslintas objektyviai istoriją rašyti, tačiau jo fantazija sukurti nauji padavimai apie seną slavų "kultūrą" ir lenkų "pranašumą" pilnai priimtini ir pasauliui skelbtini kaip faktai; be to, neatsiradus iki XVIII a. geresniam lenkų istorikui, jis liekasi žinomiausias, tuo pačiu ir pats geriausias istorikas.

Šis klausimas keliamas dėl to, kad 1966 metais lenkai švęs 1000 metų nuo istorinio lenkų kunigaikščio Mezczo, susituokiant su čekų kunigaikštyte Dubravka, iš čekų dvasininkų priimto krikščionių tikėjimo ir įvedimo Lenkijoje "polskiej swętej wia-

ry" sukaktį. Aišku, bus daug maldų, iškilnių, gyrimosi, kad jų karalienė Jadvyga apkrikštijo Lietuvą, kad lenkai Lietuvai atnešė "kultūrą" ir kad "litewska nedzwiec" (lietuviška meška) vietoje dėkingumo, nenori pripažinti Jadvygos Lietuvos apaštale, kuri turėtų būti paskelbta šventąja. Lenkai tą skelbs ne tik savo, bet ir svetimoje spaudoje. Turint tą galvoje, kilo noras priminti lietuvių visuomenei iš anksto pasiruošti eventualiam lenkų melui atremti.

RECEPTŲ
SPECIALISTAI

J. ir J.
PHARMACY

ROBERT KOVERA
ARLENE AZUKAS

Jūsų registruoti vaistininkai

IMPORTUOTI KVEPALAI IR
MAX FACTORS KOSMETIKA

Sveikinimai gimtadienio, vardadienio, vestuvių ir įvairių sukaktuvių proga, linkėjimai greičiau pasveikti ir padėkos ir visokioms kitoms progoms kortelės lietuvių ir anglų kalba.
Mrs. Snyders saldainiai.

2557 West 69th Street
TEL. PR 6-4363

BACK
TO SCHOOL &
AFTER VACATION
SPECIALS

On reg. \$15.00 Helene Curtis
"FIRST TIME" cold wave
including — Haircut — Shampoo
— Set for \$10.00.

Come in and meet our staff.
• Diane Kuncz • Arline Moore
• Bobbie Kubacki • Dorothy
Siwinski • Diane Nyquist
• Dolly O'Day.

"LYNN CARNAHAN" COLORIST
KOLOUR N KURL
2419 W. 71st Street.
Phone WA 5-0011

Hours: Tues. — Thurs. Fri. 9—9.
Wed. & Sat. 9—5.
Sunday by appointment 11—4

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS | USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

- NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue ..... AL 4-5456
- NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 West 14th St. .... CH 3-3005
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue ..... EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue ..... DI 5-6808
- ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street ..... CH 9-4243
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue ..... LI 2-1767
- SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway ..... AN 8-0068
- BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue ..... TL 6-2674
- CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue ..... BR 8-6966
- CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street ..... WA 5-2737
- CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road ..... TO 1-1068
- Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue ..... VI 1-5355
- GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W. .... GL 8-2256
- HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau ..... GL 7-1575
- HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0218
- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave. .... ES 2-4685
- YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue ..... RI 3-0440
- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. .... AN 1-2994
- LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street ..... FO 3-8569
- NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue ..... BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue ..... LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street ..... MU 4-4619
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street ..... GR 2-6387
- PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave. .... PO 5-5892
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street ..... HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street ..... FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. — 6 John Street ..... PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street ..... SW 8-2868
- YONKERS, N. Y. — 555 Nepperhan Ave. .... GR 6-2781

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1273

STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Žmogus iš "Krajaus" vaišnagės

Andai įsėdęs į traukinį apsidairiau ir žiūriu, kad iš mano kaimyno kišenės kyšo "Laisvė". Tai drąsiai jam sakau:

— Sveikas tautieči! — jis, mieguistomis akimis į mane pažūrėjęs, atsiliepė:

— Tai iš Krajaus važiuoji?

— Ne, — atsakau, — iš New Yorko.

— Ir aš įsėdau New Yorke, bet parvažiavau iš Krajaus, dainų šventėj buvau, — pasisakė.

— O, tai įdomu! Ką gero ten matei? — klausiu.

— Kaip čia tau atsakyti? Buvau Vilniuje, Kaune, Druskininkuose ir dar kur. Vis tose vietose, kur nesu seniau nei buvęs, nei jų matęs.

Akurat prieš šešiasdešimt metų, kaip Krajų apleidau, tais metais kaip didis žmonių sumišimas prasidėjo — maskolius vijo lauk. Ragino žmones patiems tvarkytis. Aš turėjau drukavotės popieras ant telegrafo stulpų lipdyti. Buvau dar pusberniu keturiolikos metų. O kaip maskoliai atsigavo, tai kas tame maište dalyvavo, pradėjo suiminti. Tai tėvas sako, bėk ir tu kartu su kitais, ba stražninkai jau apie tave klausinėjo. Tai ir išbėgau Merikon. Liko mano jaunesnė sesuo, du broliai. Broliai žuvo Sibire, ba ten buvo išvežti, kai karas pasibaigė. Su seserim susirašinėjau, tėvai jau mirę, tai norėjau ją aplankyti. Neleido, tik pavaziavo po įvairias vietas. Kaip čia tau pasakyti? Na, atrodo, kad Krajus ir vėl maskolių valdomas. Ba, štai Vilniuje pašte tik maskoliškai šnekėjo. Kai pamatė, kad maskolių kalbos nemoku, merikonas, tai kitas urėdninkas lietuviškai porino. Seniau lietuviškai tokioje įstaigoje galėjai tik su sargu susikalbėti, o dabar jau kitaip. Bet policijoj tik maskoliai tarnauja, kaip ir mano gadyneį. Net dainų šventė buvo maskoliaus atidaryta. Ale jis taip darvo panašus į buvusį Alytaus užjėzdą našalninką, kaip iš akių lūptas. Gal jo sūnus? Nesupaisysi!

— O kaip kaimas atrodo? — klausiu.

— Na šito aš negaliu pasakyti. Tik važiuojant pro langus mačiau trobesius ir kaip kur žmo-

Būgnininkas Ringo susifaukė sūnaus, kurį pavadino Zak. Sako, kad vaiko nosis panaši į tėvo nosį, bet plaukai tai nepanašūs. Ringo vedė vasario mėnesį, o sūnus gimė rugsėjo pradžioj. Tėvas sako, kad šiu dienų jaunimas skuba gyventi.

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, SEPTEMBER 18, 1965

nes laukuose dirbančius. Viskas, ką per langą mačiau, atrodė praščiau negu mano gyventu čėsu: tik stogai labiau praktiūrę, gal žmonės kitaip apsirėdę. Žinai, iš tolo negi viską regėsi.

— O ką miestuose matei?

— Žmonių visur pilna, atrodė pusėtinai apsirėdę, daug maskoliškai girdėti kalbančių. Vieną girtą strapaliojant mačiau ir vis skeryčiojo ir murmėjo: dodloj, bolševik. Ką jis tais žodžiais norėjo pasakyti, nežinau. Kaune parodė neva jūrą, užtvanką ir Pažaislį. Seniai ten buvo katalikų vienuolynas. Paskui maskoliai atėmė ir dabar jį maskoliai valdo. Gal ir dabar ten vienuolyno esama, tik jau nepravoslavų maskolių, bet bolševikų. Matai, dabar visi maskoliai perėjo į bolševikų viera. Tokių pasitaiko ir lietuvių.

— Iš seno mano atmintyje užsiliko, kad maskoliai dideli melagiai. Tokie ir dabar. Ana, Druskininkuose buvo kokia tai šventė. Dideliam sunkvežimij buvo prigrūsta prastai apsirėdžusių žmonių, tai lyg būtų darbininkai ar vergai. O gale sunkvežimio stovėjo vyriškis su cilindriu ant galvos, ožio barzdele, lazda rankoje ir tvarnojo anuos vergus. Matai, tokią parodė mums mūsų Meriką... Nei jau taip čia yra, nei taip buvo. Brolyti, mano, čia, Merikoj darbininkai jau turi didelę galią per unijas. Ir aš tokios unijos narys ir ne tik iš valdžios gaunu pensiją, bet primoka dar unija, o susirgusį ji net gydo. Gal prieš daug metų darbininkai ir buvo daužomi, bet tai policijos, o ne šiaip sau kokio nors buožės. Atvykusiam į savo buvusį Krajų svečiui buvo nesmagu žiūrėti iš mūsų kontrės tokio pasityčiojimo. Bet maskolius kaip buvo, taip ir pasiliko pamėgęs kitus niekinti, save girti.

— O kaip su nakvyne, maistu, — ar buvote gerai aprūpinti?

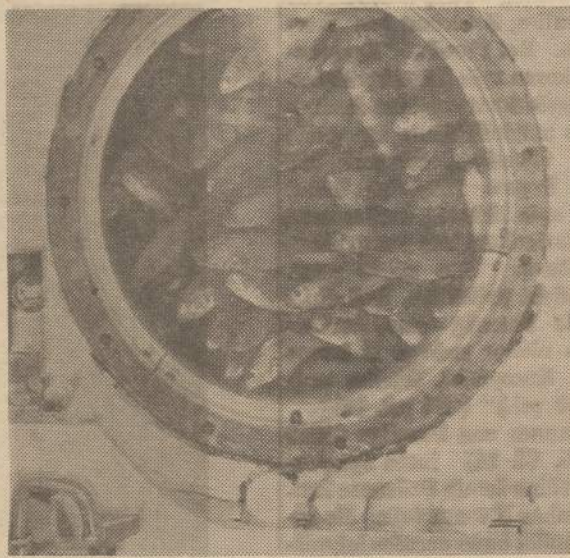
— Skūstis negalima. Maitino neblogai už mūsų pačių pinigų. Už kelionę, maistą ir nakvynes iš anksto reikėjo sumokėti. Mano aprokavimu, diena atsiėjo virš 50 dolerių. Tai retai dabar Krajaus darbininkas per mėnesį tiek uždirba. O jis turi visą mėnesį išsimaityti. Tai už tokius pinigus galėjom jie ir mes dar pabaliavoti.

Viešbučiuose oras sunkus, švaros trūksta. Maudytis ne visur buvo galima, neveikė vandens padavimas. Kai daug nakvoja, tai ir su išeinamomis vietomis vargas. Reikia eilės laukti. O šiaip visa gerai atrodė, žmonės širdingi, bet ar jie atviri, negi sužinosi. Žinai, kai pinigą gauna, tai ir mandagumas atsiranda. O tą dolerį visi gauda. Gyventi ten nenorėčiau. Kažkaip visa atrodo suvaržyta, liuosybės stoka.

Deja, pasikalbėjimas teko nutraukti. Man iš traukinio reikėjo išlipti. Atvykau į savo vietą. Išlipdamas paklausiau pašnekovo pavardės. Jis primerkęs akis atsiliepė:

— Anupras, o pavardė Nusmuko...

Kadjikurgalas

Pacifike, tolokai nuo Kalifornijos pakraščiu, 205 pėdų gilumon nu-leista jūros laboratorija, tirianti gyvenimą gilumoje. Paleidus šviesas, šimtai žuvų grūdasi prie laboratorijos lango. Joms rūpi pamatyti, kas yra viduje. Gilumoje šviesa vilioja žuvis.

Mūsų Lietuvos prenumeratorių laišakai

Broniui Kvikliui korespondencijos būdu atsiklausus "Mūsų Lietuvos" I ir II tomo prenumeratorių, ar jie pritartų IV tomo leidimui, kaip jau anksčiau pranešta, teigiamai atsakė 99.13%! Kaip jie atsakė, skaitytojams bus įdomu išgirsti kai kurių Broniui Kvikliui atsakymų ištraukas:

Dr. Jurgis Gimbutas iš Bostono rašo: Sveikinu pasiekus jau pusės milijoniško darbo regimų rezultatų. Net sunku patikėti, kad vienas žmogus galėtų atlikti tokį didelį darbą...

Antanas Kenstavičius iš Britų Kolumbijos, Kanadoje rašo: "Tai knyga, kurią labai įdomu skaityti, o savo gražia išvaizda ir geru spaudos darbu yra kas ir svetimtaučiu parodyti".

J. Petrušionis, Detrolte: "Velniai žino, iš kur imate tiek energijos ir iš kur tiek žinių prirankiojate, kurios labai įdomios dabar ir, suprantama, dar daugiau bus vertos ateityje".

"Hello! Your book is wonderful and I find most interesting. Linkiu daug laimės! Charles, Frances & Ellen Putris, Cicero, Ill.

Nors ir 10 tomų! Visus imsiu! Juozas Kaciliauskas, Lemont, Illinois.

P. Gudelis, Vokietija: "Mūsų Lietuvos aprašymais esu tiek sužavėtas, kad mielai ryžtuosi pasiūlyti Jums savo pagalbą tolimesnius tomus rašant"...

"Gavau "Mūsų Lietuvos" II tomą, už kurį reiškini gilią padėką ir labai įvertinu Jūsų kruopštų darbą ir pasiryžimą mūsų ateinančiai lietuvių kartai, kaip istorinį palikimą. Tik biskį per daug tų bažnyčių. Jų jau gana yra Lietuvių Enciklopedijoje prikrauta tų bažnyčių, vienuolynų, kunigų. Buvo vienas kitas kunigas pasišventęs savo tėvynės Lietuvos labui, bet tik buvo keli. Lietuvių Enciklopedija galėtų būti daugiau lietuviška, mažiau tarptautinė - katalikiška. Emilija B., Chicago.

"Vakar gavau "Mūsų Lietuvos" II tomą ir džiaugiuosi, kad žadate išleisti ir ketvirtąjį, nes tiek medžiagos sutalpinti į vieną tomą būtų sunku. Juk dar liko Žemaitija, Suvalkija, Klai-pėdos kraštas su visais pakraščiais.

A. Šuopienė, Chicago, Ill.

Feliksas Motuzas, senas veikėjas Detrolte:

"Vakar gavau Jūsų sukurtą kapitalinio veikalo "Mūsų Lietuva" antrąjį tomą ir kartu džiuginančią žinią, kad tą rašinį padidinsite dar ketvirtuoju tomą.

Džiaugiamės! Tik rašykite ir spausdinkite, nevilkinant, kad ir mes, senieji, dar galėtume gražiais lietuviškais darbais pasidžiaugti! Dirbate, p. Kvikly, gražų ir didelį lietuvišką darbą, bet atlyginimu gal teks tenkintis Vinco Kudirkos testamento pareiškimu: kad paliksi šioje žemėje ženklą, jog žmogus buvai.

Dar vienas, stačiai jaudinantis laiškas, iš Pietų Amerikos: Halinos Mošinskienės iš Sao Paulo, Brazilijoje:

Broniui Kvikliui, "Mūsų Lietuvos" autoriui:

Su didžiausiu džiaugsmu ir pasigėrėjimu vartau Tamstos veikalą "Mūsų Lietuva" I-ji tomą. Skaitau jį nuo pradžios, skaitau per vidurį, skaitau, ir mano brangioji tėvynė kaip gyva stojasi prieš mano akis savo didinga praeitimi, savo dabarties kančia ir savo nemariu grožiu. Priimkite mano kuklią padėką, padėką lietuvaitei, kuri begaliniai ilgisi savo tėvynės, tėviškės svajingų šilų, smiltinųjų pušynų ir kapelių, kuriuose ilsisi protėviai ir artimieji...

Ačiū Jums už didelį ryžtą ir pasišventimą lietuvių tautai. O dabar kalbėsiu apie reikala. O reikalas toks. Gyvendami Brazilijoje lietuviai nekartą susiduria su dideliais sunkumais, kai reikia rasti medžiagos apie Lietuvą... Štai ir nutariau kreiptis į Tamstą su prašymu leisti naudotis Tamstos knyga, reikalui esant, išversti į portugalų kalbą net ištusus skyrius, ypač kas liečia Lietuvos praeitį".

Dar truputį kantrybės! Štai laiškas jaunutės lietuvaitei iš Australijos:

Ačiū, Dėde, už "Mūsų Lietuvą", kurią prisiuntei iš Amerikos. Kai tik svečias į vidų įžengia, Kazys prisistato nebe su gėrimais, bet su šia knyga. Taigi šis leidinys, nors tvirtai įrištas, gerokai apsipešiojo.

Marytė T-tė, Australija
J. Pr.

Klausimai, į kuriuos atsakymo neturime

Dabartis mums atrodo pastoviu pergyvenamu laiku. Tačiau jis slenka sekundėmis, minutėmis, valandomis, paromis, savaitėmis, mėnesiais ir metais vis pirmyn kaip tekanti upė. Kaip upės bėgimas, nukreiptas į ežerą arba į jūrą, taip mūsų gyvenimas — į mirtį. Mirtis yra gyvenimo neišvengiamybė. Kas gimė — tas mirs.

Šitas dėsnis liečia visą medžiaginį pasaulį, kur viskas turi pradžią ir pabaigą, viskas yra ribotas ir nepastovus. Toks yra ne tik žmogus, bet ir didžiausi pasaulio milžinai — žemė, žvaigždės ir žvaigždynai. Ir jie turi pradžią, taip pat ir pabaigą. Kai kas pranašauja, kad ateis tokia diena, kada pasibaigs ir mūsų visata su visais žvaigždynais.

Vadinasi, laikas viską nugalės. Jis nugalės materiją, iš kurios yra sukurtas pasaulis. Tačiau šitas ponas laikas irgi nėra absoliutus. Jeigu pasaulyje nieko nebeliktų — jokio kūno, jokio judėjimo, jokio pasikeitimo, tada dingtų ir laikas. Jo vietą užimtų absoliutus išnykimas, kuris nežino nei pradžios, nei pabaigos, nei dabarties. Šitame stovyje milijonas metų tą patį reiškia, kaip akimirka, arba akimirka yra lygi milijonui metų. Tai yra absoliuti tuštuma, išnykimo karalystė, kurią budistai vadina: Geriausiems žmonėms už žemiškuosius nuopelnus Dievo paskirta aukščiausia dovana — nirvana.

Atrodo, kad toks absoliutus pasaulio išnykimas yra negalimas, nes pasaulis iš absoliutaus vakuomo negalėjo atsirasti, taip pat jis negali į absoliutų nieko nebuvimą grįžti. Taip yra todėl, kad materija yra susikūrusi iš energijos ir į energiją ji grįš atgal. O energija yra amžina, nes pagal fizikos mokslą ji iš nieko negaunama ir negali būti sunaikinta. Ji gali tik į kitą formą pereiti.

Atomai yra medžiagos mažiausia riba — iš jų gaunami elementai, o atomų sudėtinės dalys — protonai, elektronai ir kiti partikeliai yra energijos dalelės — iš kurių gaunama spinduliai, elektra, šiluma ir kt. Taigi, jei suskiltų atomai (at-

seit, materija), jie pavirstų į energiją, — energijos dalelytėmis, kurios pagal reliatyvumo teoriją galėtų vėl grįžti į materiją.

Aiškinama, kad pradžioje erdvėje kabojo išsidraikiusios materijos miglos, kurios traukos jėgos veikiamos tirštėjo, sukosi aplink savo ašį, formavosi į apskritus kūnus, kurie sukosi aplink kitus didesnius kūnus... Tai yra šitokiu keliu atsirado planetos ir saulės.

Apie šią kūrybos procesą galvojant kyla klausimas, ar šitos išsidraikiusios materijos miglos kabojo erdvėje per visą buvusią praeities amžinybę, ir tik maždaug prieš penkis bilijonus metų (toks yra spėjamas mūsų visatos amžius) vieną kartą iš jų susiformavo dabartinis pasaulis?

Kodėl negalėjo būti taip, kad tai yra ne pirmasis pasaulis, kad tokių pasaulių yra buvę begalės. Kai vienas pasaulis pasibaigė ir pavirto į energiją, ši paskiau į atomus ir miglas, o iš pastarųjų išsivystė kitas pasaulis, po to panašiai vėl kitas ir taip vyko ir vyksta be galo. Tai yra vyksta amžinas pasaulių atsiradimo ir žuvimo procesas.

Tiesa, galima manyti, kad mūsų pasaulis yra vienkartinis, t. y. kad prieš jį nieko nebuvo ir, jam pasibaigus, nieko nebeliks. Tačiau šitoks spėjimas nesiderina su energijos amžinumo dėsniu ir taisykle, kad iš nieko nieko negaunama.

Taigi, materijai dingus, pasilikis energija, o su ja turės pasilikti ir laikas. Nes laikas lydi ne tik materiją, bet ir energiją. Pavyzdžiui, šviesos spindulys 300,000 kilometrų nuskrenda per vieną sekundę. Todėl absoliuti tuštuma arba išnykimas pasaulio erdvei negresia.

Anglų fizikas Dirac apie pasaulio pradžią yra sukūręs šitokią teoriją: pradžioje nieko nebuvo — absoliuti tuštuma, išskyrus vienai vieną protoną su prikrauta jame milžiniška energija. Šitas protonas eksplodavo ir iš jame susitelkusios energijos išsivystė visas dabartinis pasaulis, kuris po buvusios eksplozijos vis dar tebesiplečia.

Krikščioniška religija apie pasaulio pradžią ir pabaigą aiškina taip: erdvėje pirm visko buvo amžinas Dievas, kuris iš nieko sukūrė šitą pasaulį ir jį tvarko. Pasaulis, atėjus laikui, pasibaigs — jis sudegs. Po pasaulio pabaigos amžiniais pasiliks dangus, misurių žmonių sielos su grįžusiais kūnais, ir pragaras.

Pagal religijos mokslą pasaulis yra vienkartinis.

O gal mūsų pasaulis tikrai yra vienkartinis, bet tik amžinas. Nes Paukščių kelyje astronomai žino senas ir jaunas žvaigždes (senos raudonos spalvos, o jaunos — violetinės). Vadinasi, vienos žvaigždės miršta, o kitos — gimsta ir šitas atsistatymo procesas, gal būt, vyksta per nesibaigiančius amžius.

Tokiu būdu gali pasibaigti saulės sistema, bet ne visas Paukščių kelias ir ne visa visa-

Kino artistė Shirley Jones negali praėiti pro krautuve, jeigu mato gerą megztinuką. Būdamą Portugalijoje, Lisabone ji net kelis megztinukus nusipirko.

ta. Iš saulės sistemos išsiblaškusios energijos bilijonų metų būvyje gali susiformuoti nauja žvaigždė.

Šitokia versija atrodo yra arti patikimumo.

Bet ar taip tikrai yra — galima tik spėlioti, nes tikro atsakymo niekas negali duoti, nes šitie klausimai yra susiję su dešimtimis bilijonų metų, iš kurių nepaliko jokių pėdsakų, ir žmogus apie tuos laikus jokių pagrįstų žinių neturi.

L. Kvecas

Pasveikink savo draugus per "Naujienas"

— Kiekvienas Lietuvis, kam rūpi tautiniai reikalai, atliks pirmiausia sau pačiam naudingą darbą, jeigu pasidarys Susivienijimo Lietuvių Amerikoje nariu, nes gaus gerą ir patikimą apraudą, o dalyvaudamas didžiausios lietuvių fraternalinės organizacijos veikime, padidins lietuvių organizuotas pajėgas. Pasikalbėkit su SLA organizatorium. O daugiau apie SLA žinių gausit, jeigu parašysit: Lithuanian Alliance of America, 307 West 30th Street, New York, N. Y. — 10001.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

NELAUKITE — RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLUI

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, INC.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

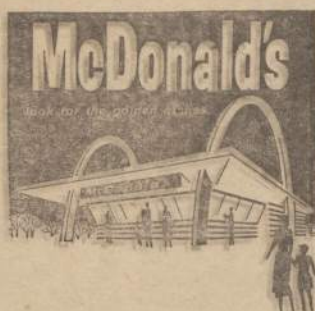
Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

American Bonding
American Indemnity
Casualty Mutual
Fidelity & Deposit
Fire and Casualty of Conn.
LaSalle Casualty
Gibraltar Insurance
The Hanover
Highway Insurance
The Home
Interstate

Manhattan Fire & Marine
Mercury Mutual
Monarch
National Union
New York Fire
Security Insurance
United States Fire
Universal Insurance
Western Fire & Casualty
California Life

McDOUBLE
CHEESEBURGER
NEW-'N-BIG
ONLY 38 CENTS

Yes, it's double in size — double in goodness, too. Another McDonald's exclusive in good eating — a double portion of McDonald's 100% Pure Beef Hamburger topped with that delightful golden Cheddar flavor. All yours for only 38 cents — that's right only 38 cents. Try this tempting McDouble Cheeseburger. We're sure you'll agree "it's the best Cheeseburger in all the land!"

LOOK FOR THE GOLDEN ARCHES

McDONALD'S
5733 SO. KEDZIE 2100 W. 79th ST.

Both locations open seven days a week 11 A.M. till midnight

DAUGIAU PREKIŲ IR MAISTO PRODUKTŲ PASIRINKIMUI DABAR

Siųskite pinigus į USSR

Tegu jūsų mylimieji patys pasirenka.

PILNAI GARANTUOTA. TURI BANKŲ DEPARTAMENTO LEIDIMĄ IR APDRAUSTA IKI \$20,000.00.

Mūsų firma yra VIENINTELE, kuri visada siuntėjui persiunčia gavėjo pasirašytą KVITA. Pristatoma per 2 savaites. Jokiu atskaitymu.

Vertė: 9 rubliai už \$10.00
Persiuntimas: iki \$30.00 — \$2.75, virš \$30.00 — 10%.

GRAMERCY SHIPPING INC.

744 Broad St. Newark, N. J.

Prašykite katalogų angliškai arba lietuviškai.

GRAMERCY SHIPPING CO.

118 E. 28 St., New York

MU 9-0598

Isteigta 1945 m.

Atidara kasdien 9—5:30:

Šeštadieniais 9—12:30.

LIETUVIŲ ŠEIMOS PERGYVENIMAI PO 10 M. ATRODO NEBEJŪKŪTINI

Gervickų šeimos atsiminimai apie Waterbury tvaną

Waterbury American dienraštis rugpjūčio 18 d. laidoje turi išsistą puslapį, skirtą William Gervicko šeimos atsiminimams iš Naugatuck upės potvynio 1955 metais ir kaip "stebuklingai" išsigelbėję Gervickai prisidėjo prie daugelio kitų Riverside gatvės gyventojų išsigelbėjimo.

Tai buvo prieš 10 metų, rugpjūčio 19 d. 6 valandą ryto, kai Gervickų aštuonių narių šeima tikrai manėsi esanti žuvusi. Šiandien ta šeima, padaugėjusi dar keturiais nariais, gimusiais jau "potvaniniame periode, gyvena aukštesnėje vietoje, 13 Summit Street, ir skaitosi viena iš laimingiausių šeimų Waterburyje. Daugelį jų buvusių kaimynų North Riverside gatvėje tą naktį žuvo ir nebegali savo pergyvenimų papasakoti.

Po keleto dienų liūtis ir Naugatucko upei grėsmingai kylant, Gervickai, kurie toje gatvėje gyveno jau 15 metų, buvo iš anksto pavojui pasiruošę. Savo automobilį jie išgabeno pas pažįstamus, o patys persikėlė į savo namo 2 aukštą, pasiimdami šiek tiek drabužių ir maisto. Bet kai Gervickienė nuo namo sudrebėjimo 6 valandą ryto pažvelgė pro langą, vanduo jau siekė antrąjį aukštą ir srovės smarkiai pro šalį pranešamas telefono stulpas smarkiai atsitrenkė į jų namo sieną.

Dar prieš vidurnaktį policija skambino, pranešdama, kad Gervickai prikeltų savo namo gyventojus ir praneštų, kad Nacionalinės gvardijos vyrai greitai laiku atplauks valtimi jų išgelbėti, bet ir rytas atėjo, ir saulė patekėjo, bet jokios pagalbos nesimatė, o telefoną tvanui nutraukus, pagalbos prisišaukti nebebuvo galima. Gervickai su vaikais išsikraustė į trečiąjį aukštą. Tvanas tuo tarpu jau nunešė jų namo prieangį (porčių).

Ant namo stogo stovėdamas, Gervickas pamatė per aptvinusius geležinkelio bėgius valtį plaukiant. Norėdamas žūt-būt valtį pastverti, Gervickas nusimetė dalį drabužių ir pasijuosė baltinių džiovinimo virve, kurios kitą galą įdavęs savo šeimai laikyti, pats nėrė į šėlstančią vandens srovę. Tuo tarpu pro šalį vanduo nešė nuo pamatų nukeltą kaimynų namą ir atrodė, kad namas Gervicką po savim palaidojo... Tik po amžinybe atrodančios minutės Gervickas su kažkoku antru žmogumi pasirodė ant to plaukiančio namo stogo.

Dabar Gervickas su to žmogaus pagalba galėjo išgelbėti savo šeimą ir septynis kitų jo namo gyventojų vaikus. Jiems pavyko pereiti iki geležinkelio pylimo tvano suneštų ir susikim-

šusių namų stogais... Pagaliau jie buvo paimti į "kabuzę" ir vos tik pervaziavo Washington Avenue tiltą, tiltas sugriuvo. Tai buvo antras išsigelbėjimo stebuklas.

Nusiuntęs šeimą į saugesnę vietą, pats Gervickas pasiliko potvynio vietoj ir iki vakaro išgelbėjo dar 28 žmones. Tai atlikęs, jis aplinkiniu keliu pranešė šeimai, kad yra gyvas ir nuvyko į ligoninę per dieną gautų žaizdų gydyti. Su šeima besusitiko tik rugpjūčio 22 dieną Raudonojo Kryžiaus globojamoje šv. Juozapo parapijos namų patalpoje.

Kai keliomis dienomis vėliau Gervickų šeima jau galėjo nuvykti savo senosios vietos, 651 N. Riverside St., pamatyti, iš jų namų bebuvo likęs purvu ir dumbliu persunktas laužas. Visko neteko. Bet per 10 metų Gervickų šeima praturtėjo ne tik būtiniausiais gyvenimo reikmenimis, bet ir dar keturiais "potvaniniais" vaikais. Šiandien Gervickų šeima susideda iš 12 sveikų, gražių, pavyzdingų, lietuviškų narių. (žiūr. paveikslą).

Menas yra tokia priemonė, kur medžiagoje išreiškiama idėjų vienybė, dvasios ir medžiagos vienybė, formų ir tikrovės pilnuma, pagaliau kūrėjo ir priėmėjo komunikacija.

Didysis filosofas Emanuelis Kantas (1679 — 1754) sako: "Žmogus gali tapti žmogum tik tai per apšvietą. Jis paprastai esti tokiu, koku apšvieta jį padaro".

Indijos karys turi užšliuogti taukąs ištepta stulpą, o vėliau viršuje ganė ilgai sėdėti. Indijos karo vadai mano, kad šitokia mankšta karį užgrūdina.

TECHNIKOS ŽODIS

Technikos žodžio Nr. 3 (93), 1965 m. sudėtos net trys išsamos studijos: tai prof. Jono Rūgio straipsnis — Medžiagos sampratos raida nuo materializmo iki idealizmo, Dr. Arvydo Klorės str. — Mariner IV — Marso tyrinėtojas, ir Dr. inž. Jurgio Gimbuto ištisa studija apie Lietuvos miestelių varpines. Pastarieji du straipsniai gausiai iliustruoti, nors šiame žurnale iliustracijų bei brėžinių ir šiaip netrūksta. Dr. Arvydo Klorės straipsnis yra vienas iš pirmųjų straipsnių lietuvių kalba, nes autorius, kaip iš amerikiečių mokslinės spaudos jau žinoma, yra vienas iš svarbiųjų bei principinių to projekto darbuotojų.

Lietuvių mokslo darbų skyriuje aprašyti R. Viskantos, Birutės Miniatas, D. Šašo, V. Raziūno, R. V. Serausko, E. A. Gaškos, E. Sereikos ir K. Sekmano moksliniai darbai. Lietuvos techninės spaudos ir Techninės apžvalgos skyriuose randame daug įdomios medžiagos. Veiklos skyrius išmargintas įvairiomis iš visų vietovių žinutėmis bei korespondencijomis. Viršelyje: buv. TŽ ats. red. a. a. Vytauto Pavilčiaus nuotrauka.

Taip pat Technikos žodyje yra daug informacijų apie įvykstantį aštuntąjį Inž. ir arch. suvažiavimą Bostone, š. m. spalio 9—11 d. šiomis dienomis išėina ir TŽ nr. 4, TŽ nr. 5 jau įgri duotas spaudai. Inžinierių veikloje Technikos žodis yra pats svarbiausias ryšininkas tarp išsisklaidžiusių po platų pasaulį lietuvių inžinierių ir architektų.

Mns.

Žodis "modernizmas" yra pats nereikšmingiausias, nuvalkiotas ir veidmainiškas žodis. Jis pabrėžia pažangą ir stumia atgal tos pažangos atsiekimus. Kas vakar buvo "modernu", rytoj bus nemodernu. Modernizmo prasmę žinojo egiptiečiai, graikai, Renesansas ir romantikos epocha.

Lietuviško Nojaus šeima 10 metų po Waterbury tvano praėjus. Gervickų šeimos portretas: sėdi (iš kairės dešinėn): William Gervickas, Mrs. Gervickas su vėliausiu šeimos prieaugliu — pusantrų metų amžiaus dukrele Maryte, ir dukte Carol, 17 metų. Antroje eilėje stovi (iš kairės): sūnus William, 18 metų, dukte Lillian, 20 metų, dukte Anne, 22 metų; s. Joseph, 14 metų, s. Francis, 10 m., d. Patricia, 9 m., s. Peter 7 ir s. John 5 metų. Summa summarum: du tėvai, šeši "priešvaniniai" ir keturi "potvaniniai" vaikai.

Foto King

WORLD SAV TAUPYMO BONUS
3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, SEPTEMBER 18, 1965